

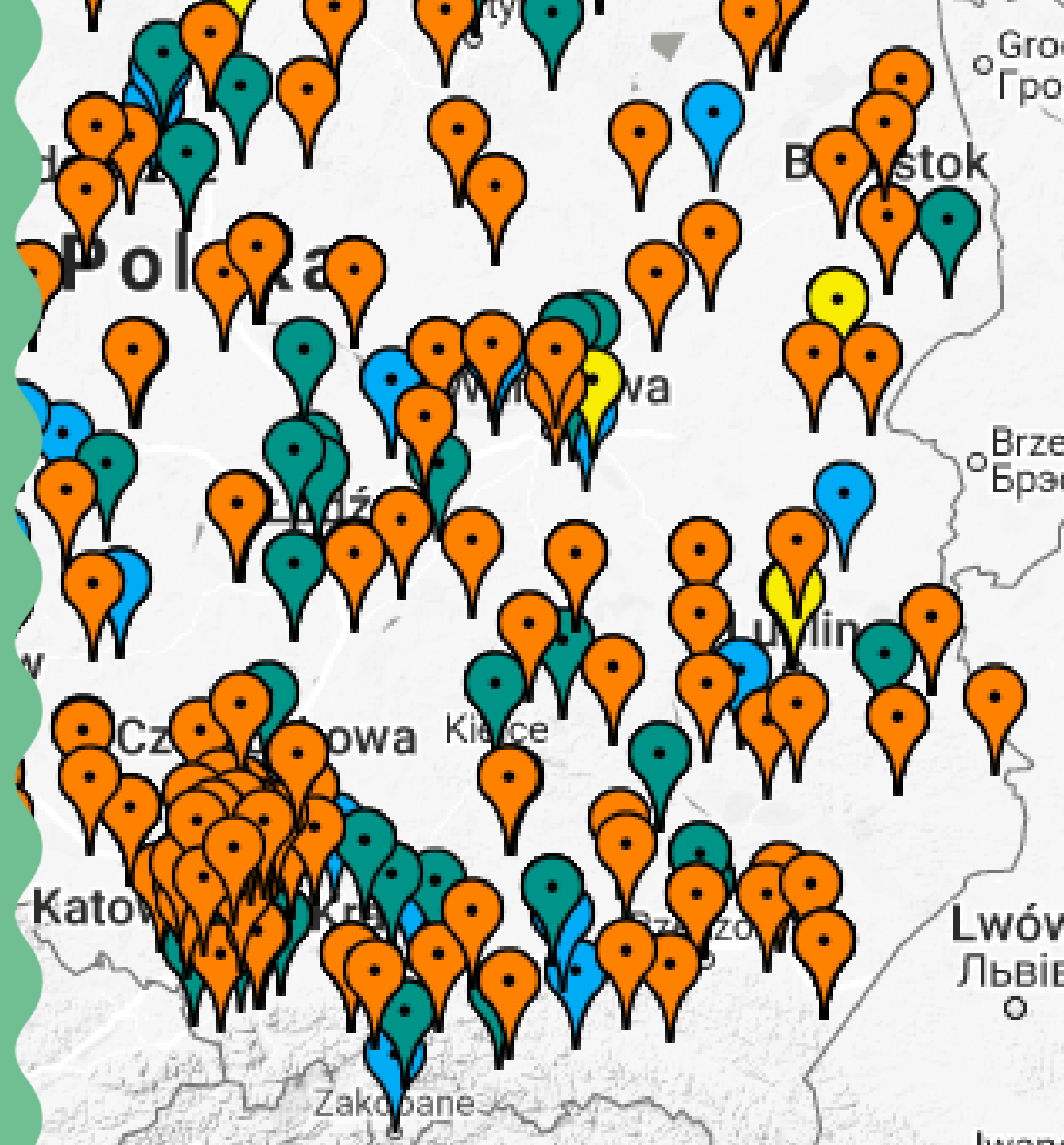
Wpływ pandemii na budżet obywatelski w 2020 roku

Wyniki badania ankietowego

Grudzień 2021

Jesienią 2021 roku przeprowadziliśmy wśród polskich samorządów ankietę dotyczącą realizacji budżetu obywatelskiego w latach 2019 i 2020.

Przedstawiamy Państwu raport opisujący wpływ pandemii na realizację budżetu obywatelskiego w gminach, powiatach i województwach, które wzięły udział w badaniu.

Główne wnioski z badania

- **Przedmiotem niniejszego raportu jest wpływ pandemii na realizację budżetu obywatelskiego.** Nasza próba w najpełniejszy sposób opisuje doświadczenia miast powyżej 5 tys. mieszkańców oraz miast na prawach powiatu (MNPP). W obu tych przypadkach udało nam się dotrzeć do co najmniej 70% całej populacji.
- **W 2020 roku z budżetu obywatelskiego zrezygnowało 29% wszystkich badanych JST, w tym aż 43% gmin innych niż MNPP.** Żadne z badanych przez nas MNPP, które do realizacji BO są zobligowane ustawą z 2018 roku*, nie zrezygnowało z organizacji procesu w 2020 roku.
- **Za główną przyczynę rezygnacji badane gminy podawały obawę o stabilność finansów lokalnych, dopiero w drugiej kolejności brak możliwości realizowania działań w sposób zdalny.**
- Na poziomie poszczególnych etapów procesu, w 2020 roku (w porównaniu do roku poprzedniego) badane JST najczęściej zrezygnowały z konsultacji procedury z mieszkańcami oraz etapu głosowania.
- **Pandemia w największym stopniu wpłynęła na strukturę procesu w gminach innych niż MNPP – to one najczęściej ograniczały lub zrezygnowały z niektórych elementów procedury.**
- Z drugiej strony, przy zachowaniu wszystkich elementów, **to MNPP częściej wprowadzały zmianę w sposobie realizacji budżetu obywatelskiego (m.in. rezygnując z części działań wymagających bezpośredniego spotkania lub dodając metodę online jako sposób zgłaszania oraz wybierania projektów)**
- **Pandemia przeniosła BO do internetu. 40% badanych JST chce w przyszłości zachować niektóre z wprowadzonych zmian,** takich jak dodanie metody online, zrezygnowanie z działań wymagających bezpośredniego kontaktu z mieszkańcami oraz ograniczenie głosowania i składania projektów wyłącznie do metody elektronicznej.

* Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych

Informacja o badaniu

Badanie zostało przeprowadzone jesienią 2021 roku. Jego celem, poza ogólną informacją o BO w samorządach, było zdiagnozowanie wpływu pandemii na przebieg BO oraz praktykowane przez samorządy sposoby włączania mieszkańców w proces.

Metoda zbierania danych: sondaż internetowy przy pomocy LimeSurvey skierowany do wszystkich JST w Polsce (N=2807). Początkowo badanie rozsyłane było w formie zaproszenia do udziału w badaniu. Ze względu na niski poziom zwrotów zdecydowaliśmy się wnioskować o wypełnienie ankiety w trybie dostępu do informacji publicznej.

Poziom realizacji: 22% (625 zrealizowanych wywiadów).

Badana populacja: wszystkie JST w Polsce, które organizują BO w Polsce.

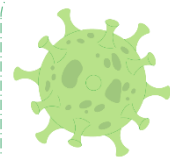
Próba: JST, które w naszym badaniu zadeklarowały realizację BO w latach 2019 lub/i 2020 (n=151 czyli 24% zrealizowanych wywiadów).

Ze względu na niski poziom realizacji opisywana w dalszej części raportu próba może być niereprezentatywna.

Należy jednak mieć na uwadze, że aż 139 badanych przez nas jednostek to miasta powyżej 5 tys. mieszkańców, które w badanych latach organizowały BO. **Nasza próba opisuje więc aż 77% populacji wszystkich miast powyżej 5 tys. realizujących na swoim terenie BO*.**

W próbie znalazło się również 46 miast na prawach powiatu (dalej: MNPP), co stanowi 70% wszystkich MNPP w Polsce. **Przedstawione w raporcie wyniki można więc traktować jako wiarygodny obraz sytuacji BO w miastach powyżej 5 tys., w tym w MNPP.**

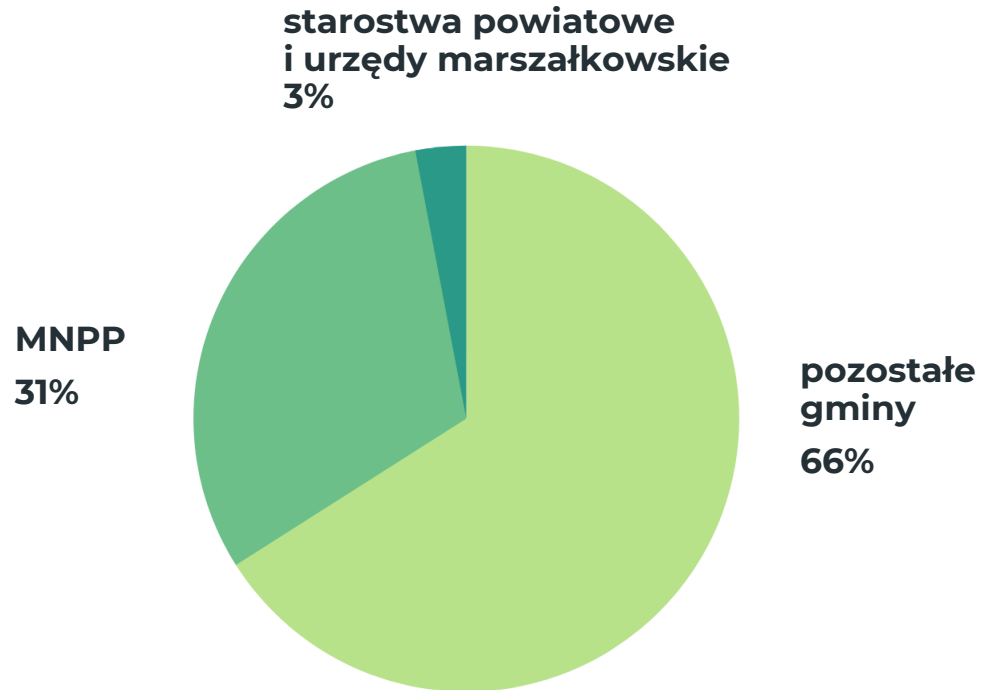
Przedmiotem niniejszego, krótkiego raportu jest prezentacja wybranych wyników badania opisujących wpływ pandemii na realizację budżetu obywatelskiego przez badane JST.

Informacja o badanych JST

W badaniu udział wzięły JST **z wszystkich 16 województw**, najczęściej z województwa śląskiego (20% badanych), w drugiej kolejności z woj. wielkopolskiego i mazowieckiego (9%)

Zebraliśmy dane dotyczące **różnych typów i wielkości samorządów**

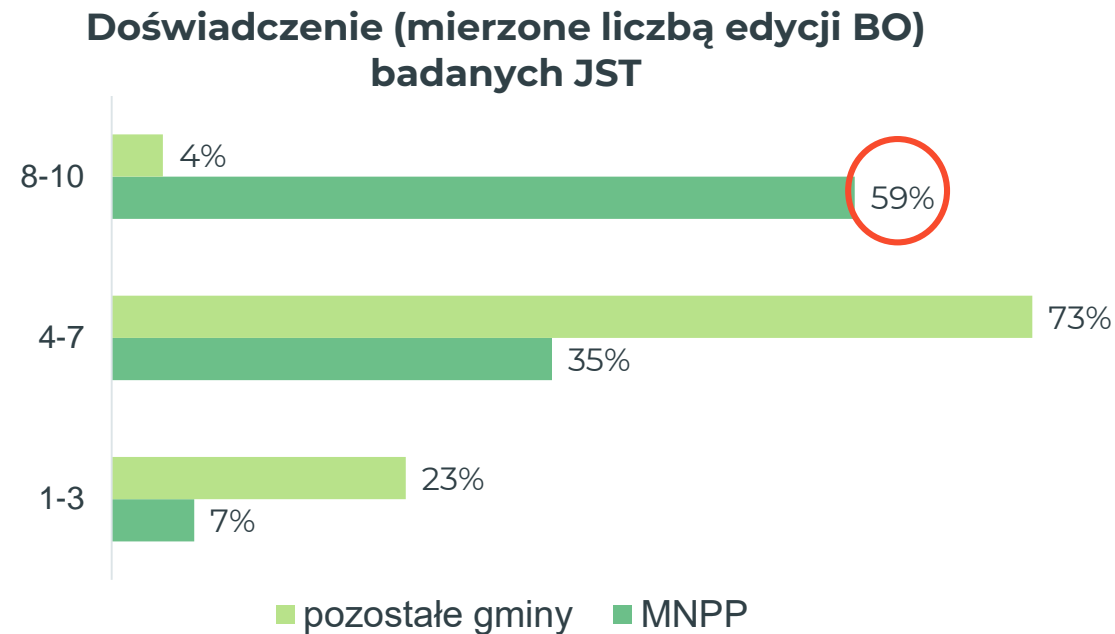
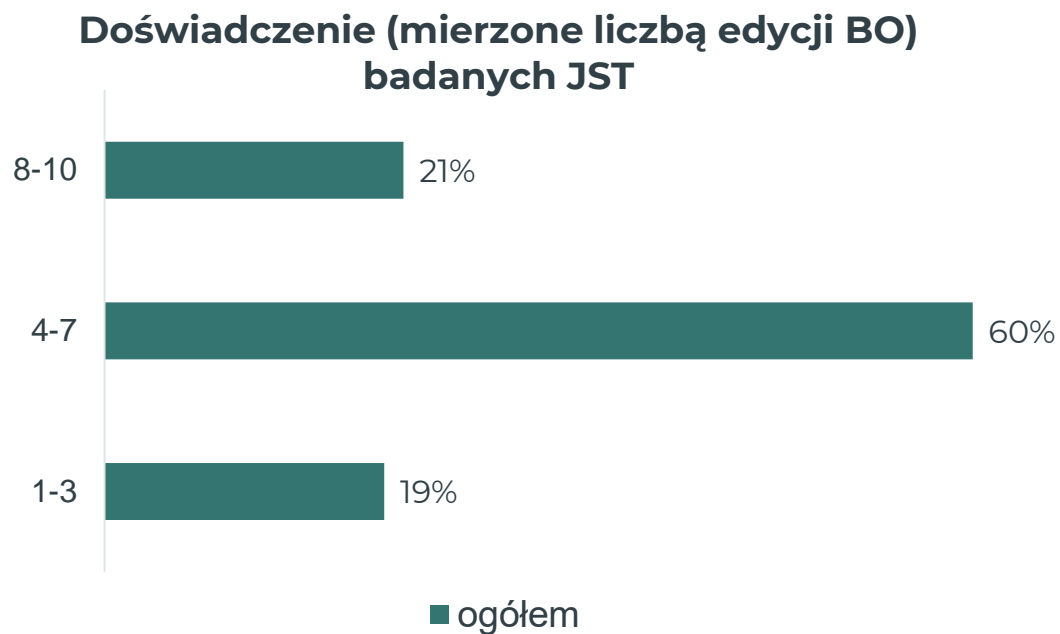

Na podstawie odpowiedzi wszystkich badanych JST, N=151

Informacja o badanych JST

81% badanych JST to **samorządy z co najmniej czteroletnim doświadczeniem** organizacji BO.

Aż **59%** badanych **MNPP organizuje BO od 8-10 lat**. MNPP mają w tym zakresie największe doświadczenie (wśród pozostałych gmin podobny staż posiada zaledwie 4% gmin niebędących MNPP, które wzięły udział w badaniu)

Realizacja BO w 2019 i 2020 roku

W 2020 roku z budżetu obywatelskiego zrezygnowało 29% wszystkich badanych JST.

JST realizujące BO w 2019 i 2020

JST realizujące BO tylko w 2020 (ale nie w 2019)

JST realizujące BO tylko w 2019 (ale nie w 2020)

Z organizacji BO nie zrezygnowały MNPP, co w ich przypadku należy wiązać z narzuconym ustawą obowiązkiem organizacji BO.

W porównaniu do 2019 roku **aż 43% gmin (innych niż MNPP) nie podjęło się realizacji budżetu obywatelskiego.**

Na podstawie odpowiedzi wszystkich badanych JST, N=151

Powody rezygnacji z BO w 2020 roku:

obawy o stabilność finansów lokalnych

brak możliwość realizowania działań w sposób zdalny

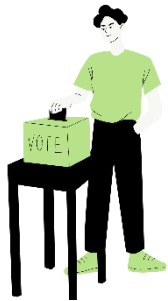
inne (m.in. obawa o bezpieczeństwo mieszkańców oraz dostępność procesu dla wszystkich grup)

braki kadrowe do obsługi BO

Na podstawie odpowiedzi wszystkich badanych JST, N=151

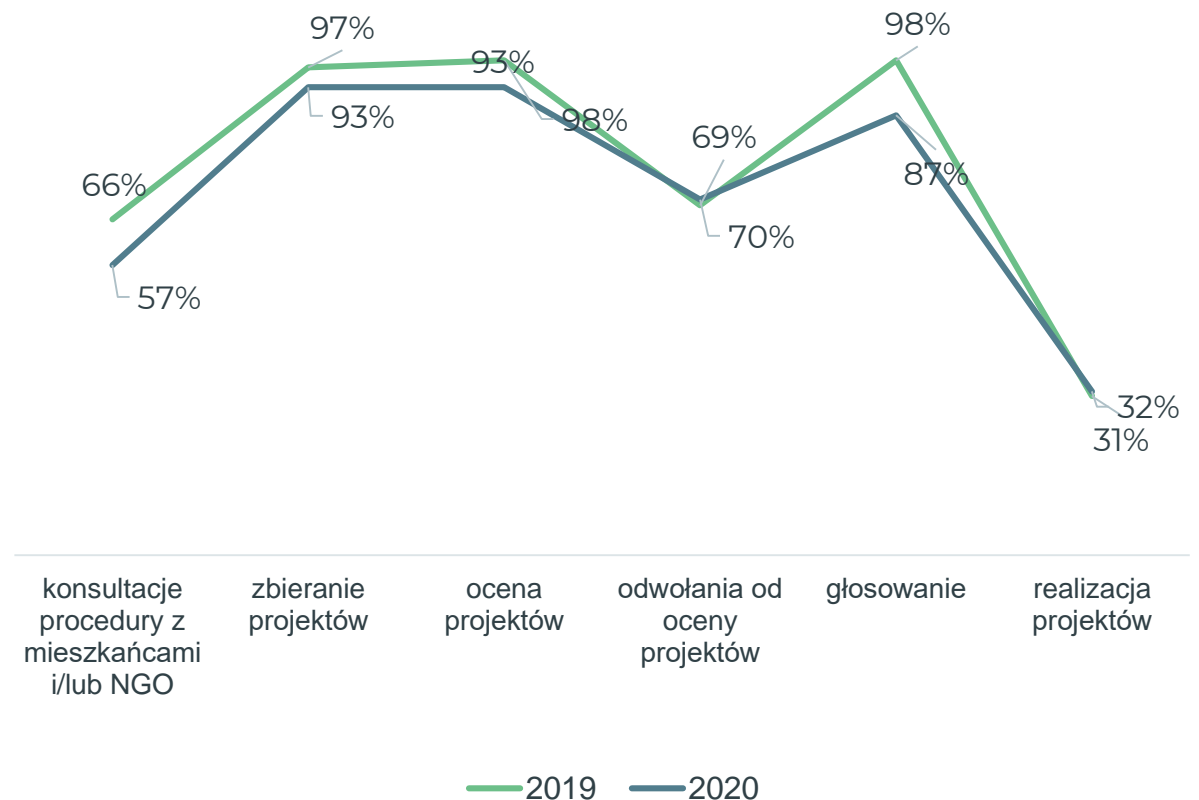
Realizacja BO w 2019 i 2020 roku: z których elementów rezygnowano najczęściej?

W 2020 roku, w porównaniu do 2019, badane JST najczęściej **rezygnowały z konsultacji procedury z mieszkańcami oraz etapu głosowania**. Odstąpienie od niektórych elementów procesu można wytłumaczyć czasowym zawieszeniem lub przerwaniem procedury, w niektórych przypadkach już na jej samym początku (np. etapie zbierania pomysłów a także ich oceny, co widać na załączonym wykresie)

Niewiele ponad 1/3 badanych JST realizowała w latach 2019 i 2020 zwycięskie projekty. **Niezależnie od typu JST jest to najrzadziej występujący etap procesu** i najprawdopodobniej wynika z przesuwania realizacji projektów na kolejny rok/lata (a nie zaś całkowitej rezygnacji z tego elementu).

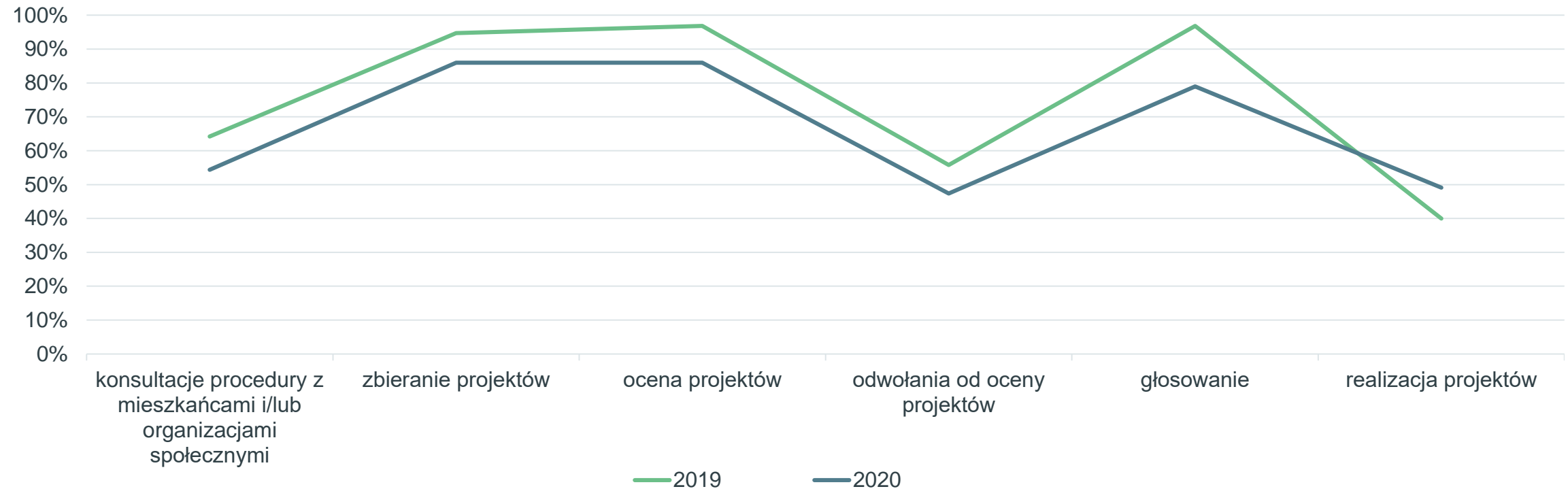
Realizacja procedury w latach 2019-2020

Realizacja BO w 2019 i 2020 roku: z których elementów rezygnowano najczęściej? (w gminach innych niż MNPP)

Pandemia w największym stopniu zaburzyła realizację poszczególnych elementów procesu **w gminach innych niż MNPP**. Spadki zauważalne są praktycznie na każdym etapie procesu.

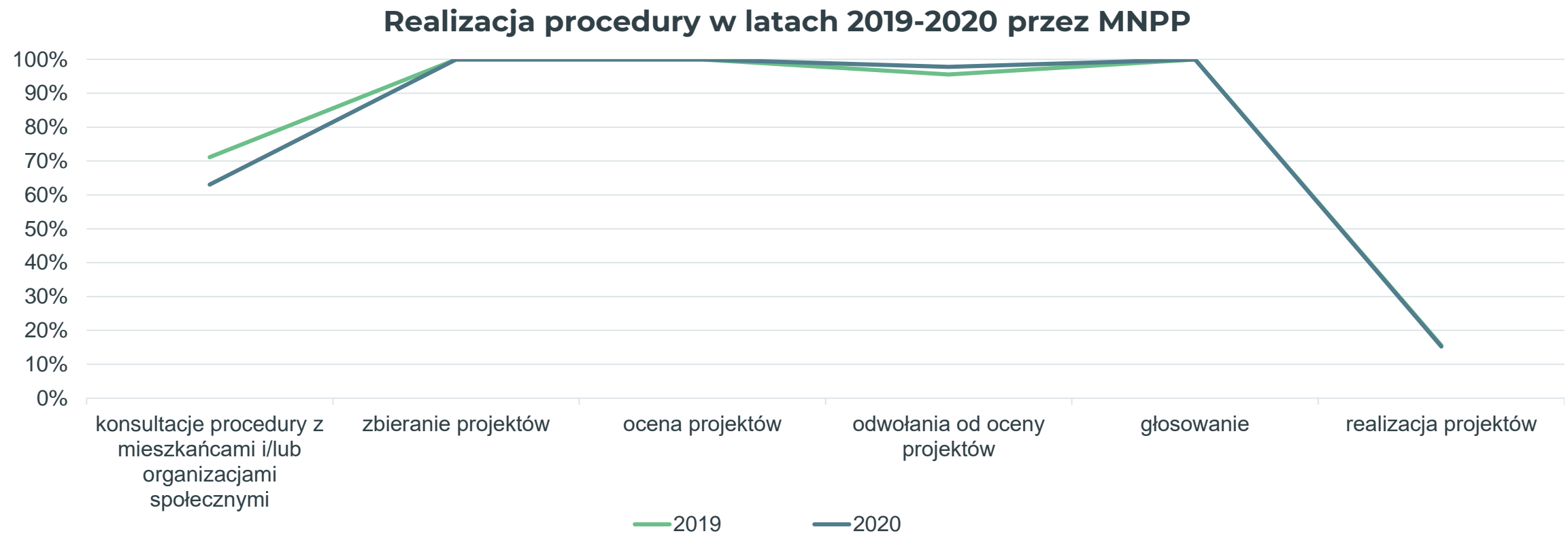
Realizacja procedury w latach 2019-2020 w gminach innych niż MNPP

Na podstawie odpowiedzi gmin innych niż MNPP, gdzie N=95 dla 2019 i N=57 dla 2020.

Realizacja BO w 2019 i 2020 roku: z których elementów rezygnowano najczęściej? (w MNPP)

Niezależnie od okoliczności, zarówno w 2019 jak i 2020 roku **badane MNPP** zrealizowały zdecydowaną większość etapów składających się na procedurę budżetu obywatelskiego.

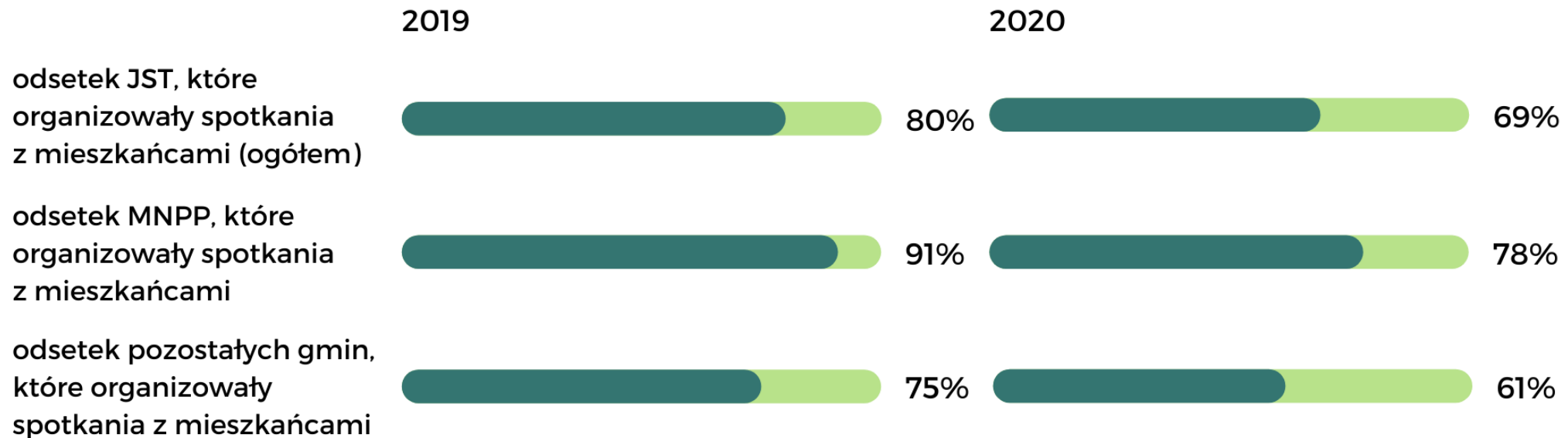
Na podstawie odpowiedzi MNPP, gdzie N=45 dla 2019 i N=46 dla 2020.

Realizacja BO w 2019 i 2020 roku: jak wyglądały spotkania z mieszkańcami?

W 2020 roku 69% badanych JST zorganizowało spotkania z mieszkańcami. **To o 11 punktów procentowych mniej niż w roku poprzednim.**

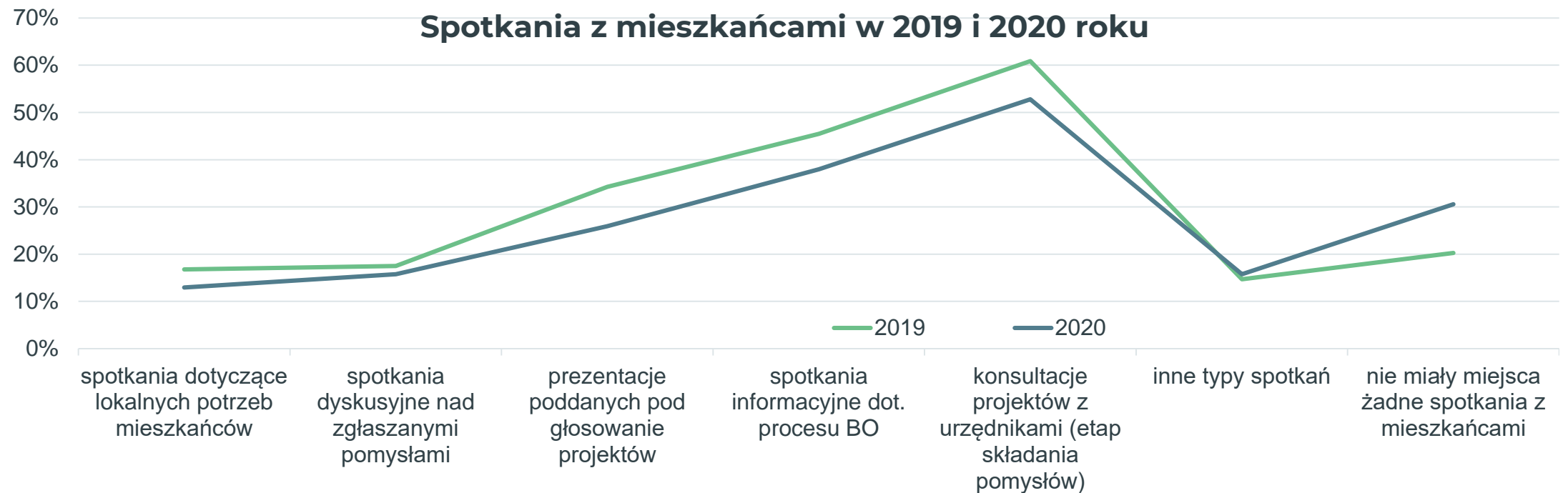
Decyzję o rezygnacji ze spotkań podejmowały zarówno MNPP jak i pozostałe gminy (w obu przypadkach spadek w tym obszarze wyniósł 13 p.p.)

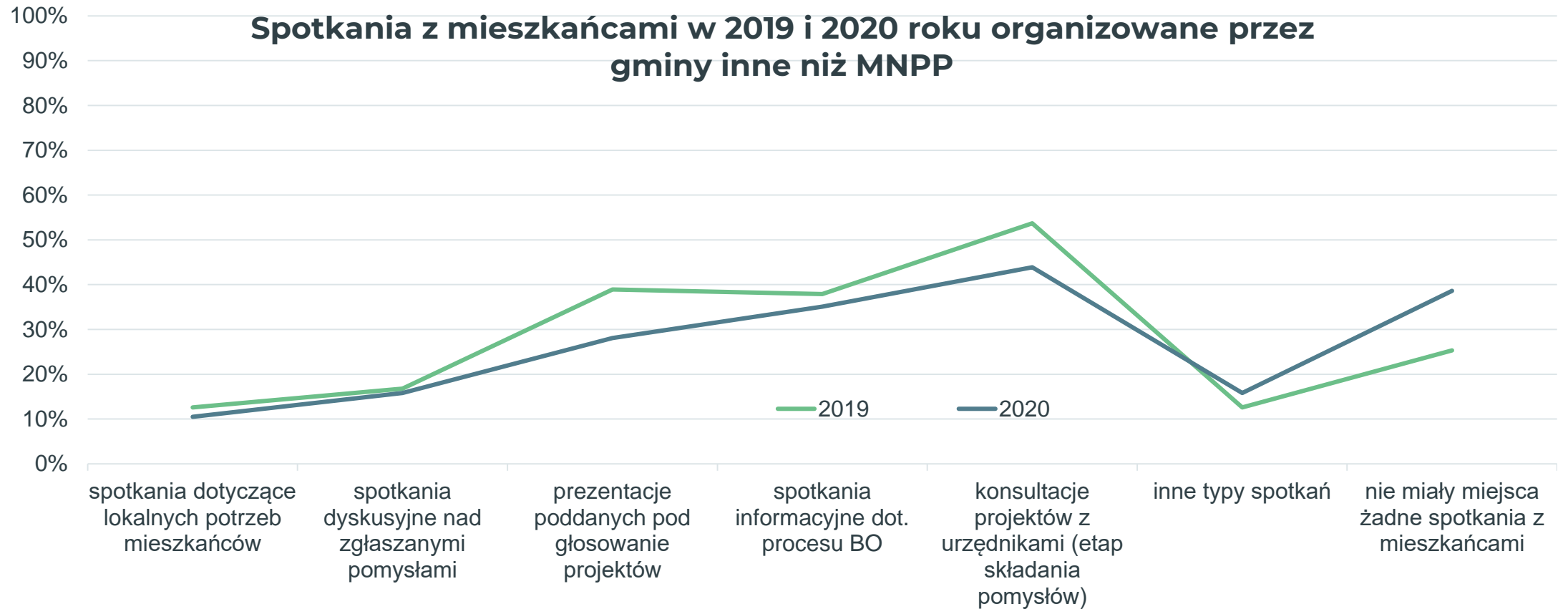
Realizacja BO w 2019 i 2020 roku: jak wyglądały spotkania z mieszkańcami?

W 2020 roku najczęściej rezygnowano z:

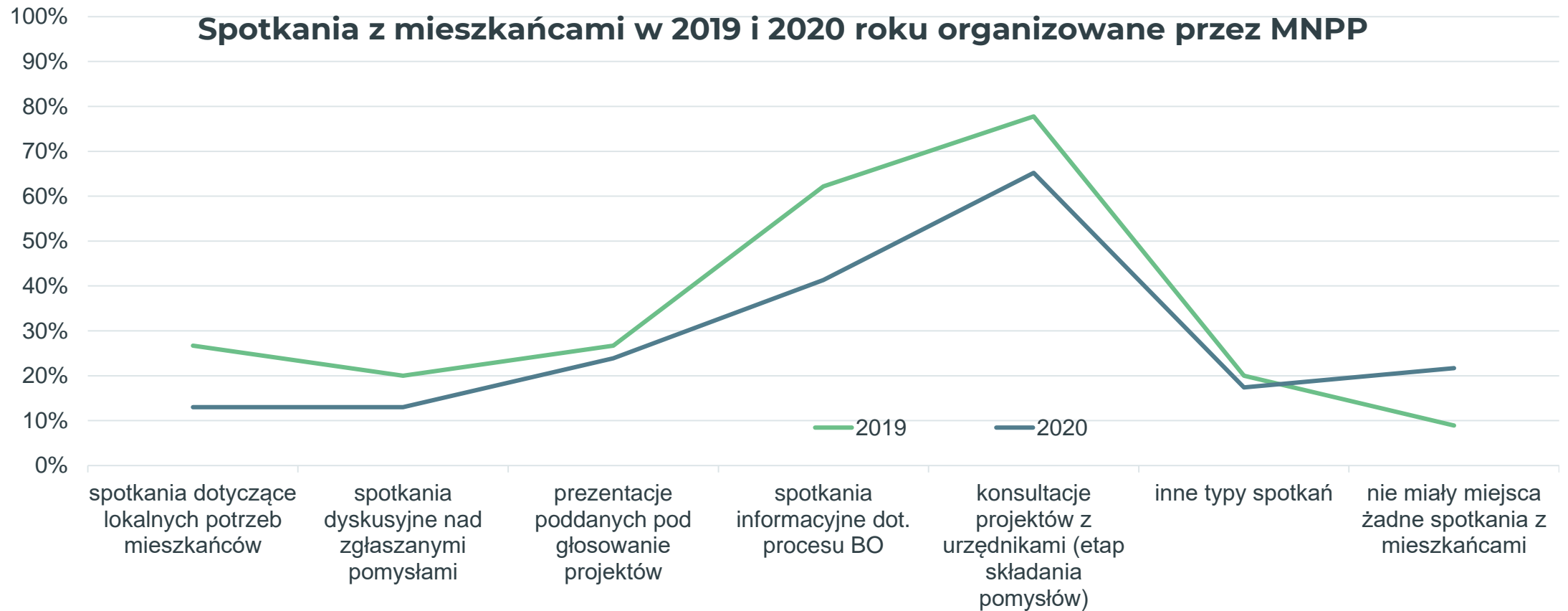
- **prezentacji poddanych pod głosowanie projektów** (o 8% mniej wskazań)
- **konsultacji projektów z urzędnikami na etapie składania pomysłów** (o 8% mniej wskazań)
- **spotkań informacyjnych dot. procesu BO** (7,5% mniej wskazań)

Realizacja BO w 2019 i 2020 roku: jak wyglądały spotkania z mieszkańcami? (w gminach innych niż MNPP)

Realizacja BO w 2019 i 2020 roku: jak wyglądały spotkania z mieszkańcami? (w MNPP)

Zmiany w procedurze pod wpływem pandemii

Aż 63% gmin, które realizowały BO w 2020 roku oraz realizowały BO już wcześniej (co najmniej 1 edycję), pod wpływem pandemii wprowadziło zmiany w procedurze budżetu obywatelskiego.

Te JST, które wprowadziły zmiany, przede wszystkim:

- **rezygnowały z części działań dla mieszkańców, wymagających osobistego kontaktu** (21% gmin i aż 71% MNPP) takich jak warsztaty pisania wniosków, stacjonarnych punktów głosowania itp.
- **dodawały metodę online** na etapie zgłaszania projektów lub/i głosowania na projekty.
- **ograniczały** sposób zgłaszania projektów i **głosowania tylko do metody elektronicznej**.
- **wydłużały lub skracali** czas trwania procedury.

Zmiany w procedurze pod wpływem pandemii

Zmiany w procedurze BO wynikające z sytuacji epidemicznej

Zmiany w procedurze pod wpływem pandemii

Przed pandemią MNPP częściej niż pozostałe gminy organizowały spotkania i konsultacje z mieszkańcami. To właśnie w tym obszarze pandemia mocniej wpłynęła na sposób realizacji BO w MNPP. Wiele z nich musiało zrezygnować z działań wymagających osobistego kontaktu i przenieść je do internetu.

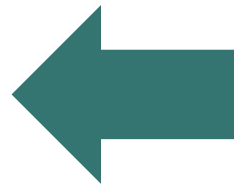
Zmiany w procedurze BO wynikające z sytuacji epidemicznej

Na podstawie odpowiedzi JST, które w 2020 realizowało BO i miały doświadczenie realizacji co najmniej 1 edycji BO. N=105, w tym gminy inne niż MNPP n=56, MNPP n=45.

Zmiany w procedurze – co zostanie z nami na dłużej?

40% badanych JST chce w przyszłości zachować niektóre z wprowadzonych pod wpływem pandemii zmian w procedurze BO (w tym zdecydowanie częściej dotyczy to MNPP*).

dodanie metody online (etap składania projektów i głosowania)

zrezygnowanie z części działań wymagających osobistego kontaktu

ograniczenie do metody online (etap składania projektów i głosowania)

* 58% MNPP, które realizowały BO w 2020 a także wcześniej (min. 1 edycja), wprowadziło w procedurze BO zmiany, które chce zachować na przyszłość. W przypadku pozostałych gmin odsetek ten wyniósł 23%.
Na podstawie odpowiedzi JST, które w 2020 realizowało BO i miały doświadczenie realizacji co najmniej 1 edycji BO. N=105, w tym gminy inne niż MNPP n=56, MNPP n=45.

Badanie zostało wykonane w ramach projektu "Przestrzeń Praktyków Partycypacji", zrealizowanego z programu Aktywni Obywatele-Fundusz Krajowy, finansowanego z funduszy EOG.

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**